

Nr 406

Av herr Nelander m. fl., om ökat anslag till resestipendier för yrkesutbildning.

Från det i riksstaten under åttonde huvudtiteln upptagna anslaget till resestipendier för yrkesutbildning utdelas efter överstyrelsens för yrkesutbildning prövning stipendier till idkare av hantverk och mindre industri, verkmästare och förmän inom industri och hantverk samt arbetare. Stipendium skall avse studieresa utomlands, studieresa inom landet eller bevisande av kurs eller genomgående av skola inom vederbörande yrke. Bestämmelser rörande ifrågavarande stipendier äro meddelade i kungörelsen 1944: 392.

Ifrågavarande resestipendier ha till övervägande del kommit att utnyttjas för bevisande av kurser inom landet. Därvid har särskilt den av statens hantverksinstitut bedrivna kursverksamheten kommit i fråga. Institutet bedriver för yrkesmännen inom hantverk och industri en omfattande kursverksamhet, som i första hand tager sikte på att bereda yrkesmännen fortbildning inom respektive yrke. Kurserna vid institutet äro på grund härav så upplagda, att de tillgodose dels ett allmänt fortbildningsbehov inom yrket (mästarkurser), dels ock så att i form av specialkurser lämnas undervisning i vissa aktuella kunskapsmoment beträffande material, arbetsredskap och arbetsmetoder osv. Kursverksamheten är huvudsakligen inriktad att omfatta företagsledarna inom hantverk och mindre industri jämte deras verkmästare, närmaste män och yrkeskvalificerade arbetare. Verksamheten bedrivs såväl vid institutet i Stockholm som ambulerande i landsorten.

Under budgetåret 1954/55 anordnades av institutet 339 kurser (närmast föregående budgetår 277), varav i Stockholm 130 dagkurser och 46 kvällskurser samt i landsorten 163 kurser. Antalet kursdeltagare utgjorde 7 901 (närmast föregående budgetår 6 241). Enligt uppgift torde kursdeltagarantalet enligt vad som nu kan synas under innevarande år komma att uppgå till minst samma antal som föregående år. Möjligt är även att denna siffra kan komma att överskridas.

Med hänsyn till de påvisbara svårigheter av olika slag, som föreligga för yrkesmännen att lösgöra sig från sina ordinarie sysselsättningar för att kunna deltaga vid kurser i Stockholm, har institutet strävat efter och även lyckats effektivisera och öka omfattningen av den ambulerande kursverksamheten, främst beträffande vissa specialkurser. Arten och beskaffenheten av flertalet yrkeskurser med mera omfattande kunskapsmoment kräver emellertid, att dessa kurser på grund av tillgången på verkstads- och laboratorieutrustning, lärare och föreläsare m. m. måste hållas i Stockholm.

För deltagarna i sistnämnda kurser kvarstå i stor omfattning ovannämnda svårigheter. Säsongvariationerna inom de olika yrkena och därmed förenad arbetskraftsbrist m. m. medföra, att yrkesmännen icke när som helst kunna lösgöras från sina företag för deltagande vid institutets kurser i Stockholm. Olägenheterna äro givetvis mången gång stora även vid de ambulerande kurserna, om än närheten till kursorten ej i samma utsträckning som beträffande Stockholm medför svårigheter och kostnader. I sin kursplanering har institutet emellertid att genomgående försöka taga hänsyn till dessa yrkesmännens svårigheter vad beträffar såväl tid som kostnader. Till följd av den för institutet föreskrivna finansieringsordningen måste kurserna vara avgiftsbelagda. De kostnader, som yrkesmännen åsamkas och som mången gång torde innebära en stor uppoffring, utgöras emellertid huvudsakligen av kostnader för resor, fördyrade levnadskostnader på kursorten, inkomstbortfall under kurstiden m. m.

Önskvärdheten att i någon mån täcka dessa kostnader genom utnyttjande av ifrågavarande stipendier har sålunda blivit alltmera framträdande. Av de under budgetåret 1954/55 till överstyrelsen för yrkesutbildning anvisade medlen för berörda ändamål, 50 000 kronor, togos sålunda i anspråk ca 43 000 kronor för deltagande i av statens hantverksinstitut anordnade kurser. För innevarande budgetår har anslaget höjts med 10 000 kronor.

Av administrativa och andra lämplighetsskäl har överstyrelsen vid beviljandet av ifrågavarande stipendier icke genomgående kunnat reservera delar av medlen för vissa yrken eller för vissa typer av kurser eller studieresor. En följd härav har blivit, att anslaget under tidigare budgetår varit förbrukat vid sådan tidpunkt före budgetårets utgång, att för stora yrkesgrupper några stipendiemedel icke stått till förfogande på tider, som av institutet varit planerade för kurser för ifrågavarande yrken.

Föregående budgetår var sålunda anslaget förbrukat i medio av mars månad, varför över hälften av deltagarna vid institutets kurser i Stockholm under våren 1955 icke kunde komma i åtnjutande av stipendier. Berörda kurser voro planerade på tider, som eljest voro ur yrkessynpunkt lämpligast, och omfattade bl. a. yrken, som icke kunde anses tillhöra de mera lönsamma.

Den genomförda höjningen av anslaget torde komma att medföra, att den tidigare disproportionen mellan ansökningar och beviljade stipendier något kommer att förbättras. Med hänsyn dock till att deltagarantalet i institutets fortbildningskurser kan beräknas komma att ytterligare öka torde marginalen av förbättring bliva alltför knapp. Att begränsa institutets del av ifrågavarande stipendiemedel anse vi icke böra komma i fråga med hänsyn till de positiva och omedelbara resultat, som institutets fortbildningsverksamhet är ägnad att medföra för såväl den enskilde yrkesmannen som näringslivet.

Därtill kommer att stipendiet till den del detsamma avser beräknad

dagsersättning — i övrigt utgår ersättning för III klass järnvägsresa hem-orten—kursorten tur och retur — icke höjts sedan anslaget tillkomst år 1944. Dagsersättningen beräknas alljämt till kronor 2: 50, vilket belopp med hänsyn till penningvärdeförändringen och de höjda levnadskostnaderna får anses vara alltför ringa.

En höjning av anslaget skulle givetvis även kunna medföra, att andra med stipendiet avsedda ändamål än beivrande av kurser skulle kunna tillgodoses.

I sina petita till årets riksdag har överstyrelsen för yrkesutbildning för nästa budgetår hemställt om en höjning av anslaget med 15 000 kronor för ökning av såväl stipendiernas antal som stipendiebeloppen. Under åberopande av anslaget höjning för innevarande budgetår har departementschefen emellertid förklarat sig icke beredd tillstyrka någon uppräknings av detsamma utan föreslagit oförändrat anslagsbelopp, 60 000 kronor.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta, att anslaget under punkt J 30 i statsverkspropositionen höjes med 15 000 kronor till 75 000 kronor, reservationsanslag.

Stockholm den 24 januari 1956

Eric Nelander

Gunnar Larsson

Märta Boman

Luttra

Thorvald Ekdahl

Harry Carlsson
